

NOTAT

- magasin om demokrati og Europa

Har vi brug for
suverænitet
eller solidaritet
i Europa?

**Euroen: Om møntunionens stabilitet
Dom om dansk suverænitet**

Indhold

- 3 Solidaritet og krise
- 4 Euroen stopper aldrig
- 5 Møntunioner går ned
- 6 Lissabon-traktaten i Østre Landsret
- 8 Et spændende nederlag
- 10 EU og Grundloven – historisk set
- 11 Når EU ender i retten
- 14 Skovmands Notater
- 14 Udvandet fiskerireform
- 15 Anmeldelse: Euroen – hvorfor gik det galt, og hvordan kommer vi videre?
- 16 Så tysk er den italienske bankchef

Leder:

Folkeafstemning?

EN HØJESTERETSDOM i 1998 slog fast, at det er Folketinget, der i sidste ende vokter dansk suverænitet. Nu har Østre Landsret afsagt en dom om Lissabon-traktaten, der lægger indhold ind i den måde, suveræniteten skal fortolkes på.

Udgangspunktet for, at Danmark kan indgå i internationalt forpligtende samarbejde som f.eks. EU, er Grundlovens §20, der giver mulighed for, at man kan uddelegere et afgrænset politikområde.

MEN FOLKETINGET er stadig suverænt. Det er "Herren der Verträge" (Traktaternes herre), som den tyske forbundsdomstol i Karlsruhe erklærede i en dom i 1993, som den danske højesteret har brugt som forlæg.

Det skal bl.a. forstås sådan, at Folketinget til enhver tid kan tilbagekalde en uddeling med simpelt flertal. Tilmed er det sådan, at et simpelt flertal vil kunne melde Danmark ud af EU, – uanset at indmeldelsen i sin tid foregik efter den krævede procedure, som Grundlovens §20 foreskriver: Enten 5/6 flertal i Folketinget eller en folkeafstemning efter vedtagelse i Folketinget med almindeligt flertal.

DEN DOM, der nu er faldet i Østre Landsret, lægger op til, at der nu må sættes mere eller mindre præcise kriterier op for, hvornår en ændring i EU's opbygning – altså en traktatændring eller en ændret tolkning af traktaterne – skal fremkalde folkeafstemning. Der er en tærskel et sted. Den er ikke

overtrådt i forbindelse med Lissabon-traktaten, men den findes.

Næste spørgsmål bliver, hvor grænsen går. Det svarer Østre Landsret ikke på, men tavsheden fører til, at sagsøgergruppen nu går videre til Højesteret – og sagen kommer efter alt at dømme hurtigt for. Nye traktater rumler i horisonten. Indflydelsesrige kredse i Tyskland er begyndt at tale om direkte valg til posten som Kommissionsformand. Så det haster med den rettidige omhu.

DET ER IKKE NOGEN overraskelse, at Østre Landsret ikke kendte vedtagelsen af Lissabon-traktaten for grundlovsstridig. Traditionen i Danmark er – i langt højere grad end i Tyskland – at retten følger regeringen og Folketingets flertal.

Det overraskende er, at den lægger op til klarere kriterier, som tilmed skal bygge på en fortolkning af magtens struktur i forholdet mellem nationalstaten Danmark og det overnationale samarbejde i EU. Det er magten, det kommer til at handle om, og dermed folkestyret. Sagsøgerne i sagen ved Østre Landsret bygger netop på, at den "ombygning af EU", der ligger i Lissabon-traktaten, rummer en forskydning af magtrelationerne mellem Danmark og Unionen.

ØSTRE LANDSRET lægger med andre ord op til "mere demokrati" og "flere folkeafstemninger", om end på en ganske godt skjult facon, i en tid, hvor tendensen i retning af "mer' Union" drøner deruda' som et eksprestog gennem natten. oaa/staff

tjek notat.dk

Knap 20 unge mennesker har meldt sig som frivillige skribenter på notat.dk

Det betyder, at vi kommer meget længere omkring end før.

Idéen er ikke at konkurrere med de hurtige nyhedsmedier, men at finde frem til væsentlige aktuelle kommentarer i europæisk

presse, give et kort resumé og linke til originalen, hvis du har lyst til at gå videre.

Har du selv et forslag til en artikel, eller følger du med i pressen på andre sprog end dansk og engelsk, hører vi gerne fra dig.

Vi vil fred her til lands, hedder det i Holger Drachmanns Skt. Hans-sang. Et af EU's problemer er, at manglende solidaritet skaber spænding og uro, som her i Grækenland.

Solidaritet og krise

KOMMENTAR

AF OLE AABENHUIS

KRISER stiller spørgsmål. Og den, der finder svaret inden krisen er slut, sidder med nøglen til fremtiden.

Det vidste en langtænkende politiker som K.K. Steincke, der midt under 1930'ernes krise grundlagde det socialsystem, der danner kernen i den danske velfærdsstat den dag i dag.

Hvad er det så for et spørgsmål, der ligger i den krise, vi gennemlever i Europa lige nu? I mine øjne er der to sammenhængende spørgsmål:

- Hvilken grad af suverænitet er vi villige til at afgive for at finde fælles løsninger?

- Hvilken grad af solidaritet er vi villige til at vise for at finde fælles løsninger?

SUVERÆNITET er vi vant til at tale om, og vi er nu på vej mod endnu en Højesteretsdom om den juridiske fortolkning, jfr. artikler andet steds i bladet. Begrebet har været i fokus næsten konstant siden danskerne stemte ja til EU for snart 40 år siden.

Anderledes med solidaritet, som ofte er et stort set fraværende begreb i EU-sammenhæng.

Et eksempel: Den amerikanske økonom og nobelpristager Paul Krugman kommenterede den økonomiske nødhjælp

til spanske banker i starten af juni med en interessant betragtning: Der er ikke noget i vejen med selve den kapitalindsprøjtning, Den Europæiske Centralbank gav Spanien, siger han i sin klumme i New York Times. »Men det er slående, at samtidig med de europæiske ledere sammen satte denne hjælpepakke, signalerede de kraftigt, at de ikke havde til hensigt at lave om på de politikker, der har gjort en fjerdedel af spanske lønmodtagere – og mere end halvdelen af de unge – arbejdsløse.«

HVORFOR denne manglende solidaritet? Den er for det første bygget ind i systemet med "fri bevægelighed" for kapital, varer og arbejdskraft. Men man kan også se det som udtryk for interessepolitik: EU styres af centrum-højre regeringer, og EU's centrale personer er alle centrum-højre politikere – det gælder Kommissionsformand Jose Manuel Barroso, stats- og regeringschefernes formand Herman Van Rompuy og eurozonens formand Jean-Claude Juncker...

Omvendt er de, som repræsenterer lønmodtagerne i EU-systemet, voldsomt svage. Der er "sociale topmøder" en gang om året mellem europæisk LO, den europæiske arbejdsgiverorganisation og Kommissionen. Der kommer bare så lidt ud af dem, at ingen gider referere, hvad der sker.

Nu har den nyvalgte franske præsident Hollande skabt nyt håb. I skrivende stund ved vi ikke meget om hans vækst-

tillæg til Finanspagten, men der tales om jobskabende EU-projekter til omkring 1.000 milliarder kroner. Det kan måske blive et første skridt.

Men der skal en langsigtet vision til for at skabe et holdbart Europa. Tidligere dansk økonomiminister, socialdemokraten Ivar Nørgaard, der døde sidste år, stemte i sin tid nej til euroen, fordi dens rammetraktat – Den Økonomiske og Monetære Union – alene går ud på at holde inflationen i euro-området nede på 2 procent. Men, mente Ivar Nørgaard, det burde være en tilsvarende stærk forpligtelse for EU-systemet og Den Europæiske Centralbank at holde arbejdsløsheden nede på f.eks. 4 procent.

I DAG går hver fjerde spanier ledig, og vi har en ungdomsarbejdsløshed på over 50 procent i Grækenland og Spanien. Det kan ikke undgå at skabe uro i gaderne. En ny nationalfascisme lurer lige om hjørnet i flere sydeuropæiske lande. Og som europæisk LO siger det, så risikerer EU-systemet at miste opbakning fra lønmodtagerne.

Der er brug for solidariske løsninger, og man kunne måske begynde med at diskutere, om ikke et folkeligt pres for Ivar Nørgaards 4 procent som max.-grænse for arbejdsløshed var et fornuftigt krav på lang sigt – i tillæg til Hollandes milliarder til afhjælpning af situationen i dag. ♦

Professor Niels Thygesen, en af euroens bagmænd.

Euroen stopper aldrig

Mange taler om euroens mulige sammenbrud. Men den KAN ikke bryde sammen, mener professor, der var med til at skabe den europæiske møntunion.

AF OLE AABENHUS

INDFØRELSEN af euroen er "de facto en irreversibel proces" (den lader sig ikke stoppe) – skriver professor Niels Thygesen, Københavns Universitet, i en artikel i "udenrigs", der udgives af DUS, Det Udenrigspolitiske Selskab.

Nu er Niels Thygesen ikke en Professor Hvemsomhelst. Han var medlem af Delors-udvalget, der skrev det afgørende oplæg til euroen i 1988-89. I dag er han emeritus, men stadig en efterspurgt taler på internationale konferencer osv.

Niels Thygesen, hvordan kan man sige, at indførelsen af en fælles valuta er "en de facto irreversibel proces"? Der er jo mange møntunioner, der er gået ned i tidernes løb.

Det kan man, fordi euroen er karakteriseret af i hvert fald én institution, som man ikke har kendt ved tidligere lejlighede-

der, nemlig Den Europæiske Centralbank. I tidligere tiders møntunioner bevarede hvert land sin egen centralbank og sin egen valuta – man havde bare låst kurserne fast indbyrdes.

Her har man udskiftet sin egen valuta, og man har integreret sin egen centralbank i det europæiske system.

En anden ting er, at udviklingen på de

finansielle markeder er blevet anderledes kompliceret, end den nogensinde har været før. Transaktioner foregår stort set ikke længere med sedler og mønt, men gennem betalingsautomater, elektroniske overførsler, osv. Det gør dem meget hurtigere og meget sværere at bremse, hvis man først kommer ud i overvejelser om, at en møntunion er ved at bryde sammen.

Det er ikke gjort med, alle pengesedler skal ombyttes, for euro-sedler er jo ikke bare græske.

Jeg har aldrig påstået, at det er umuligt at stoppe euroen, og det ville være udemokratisk, hvis ikke det kunne lade sig gøre. Lissabon-traktaten tillader jo, at et land træder ud af Unionen, og det ville også indebære, at man trådte ud af euroen. Man vil være nødt til at bryde så mange EU-regler for indførelse af kapitalkontrol osv., så det er svært at forestille sig, at man kunne forblive.

” Euroen er karakteriseret af i hvert fald én institution, som man ikke har kendt ved tidligere lejligheder, nemlig Den Europæiske Centralbank.

I tidligere tiders møntunioner bevarede hvert land sin egen centralbank og sin egen valuta – man havde bare låst kurserne fast indbyrdes.

” Reelt gjorde man som man plejer i europæisk politik: Man har hele tiden taget et halvt skridt mere end det, man sagde, man var i gang med – og dermed fremtvunget en ustabil situation, som nødvendiggjorde et følgende skridt... Systemet har fungeret, men det har efterladt vælgerne frustrerede.

Møntunioner går ned...

...hvis ikke de har en stærk, økonomisk-politisk overbygning. Vi kan lære en god del om krisen i dag ved at se på historien, mener Europa-historikeren, professor Uffe Østergaard.

FOTO: POLFOTO

AF OLE AABENHUS

HISTORIEN ER FULD af møntunioner, der er brudt sammen. Wikipedia opregner 34 møntunioner, der ikke eksisterer længere, heraf fem i Europa. En af de vigtigste var den latinske møntunion (1865-1927), der omfattede Frankrig, Belgien, Italien, Schweiz, Spanien, Grækenland, Serbien, Bulgarien og Rumænien. Men Grækenland blev tvunget til at træde ud i 1908.

Professor Uffe Østergaard, hvad var det, der skete for grækerne?

Grækenland var allerede i 1890'erne blevet sat under administration af en international gruppe – seks stormagter – der havde lånt dem penge. Det hjalp kun lidt, og i 1908 måtte Grækenland erklære sig bankerot, fordi de snød med guldindholdet i deres mønter.

Er det et græsk speciale at snyde på vægten og blive sat under administration?

Det indtryk kan man få, men i virkeligheden er de ét blandt mange eksempler. Et andet medlem af den daværende latinske møntunion, nemlig Pavestaten, blev decideret smidt ud, fordi de havde iblandet så meget sølv i deres guldmønter.

Når grækerne gjorde det, hænger det sammen med en lang og kompliceret historie. De var i en samlingsproces og havde tabt en krig mod det osmanniske rige i 1897. Grækenland er et lidt ekstremt eksempel på, hvad man kan se i mange lande og i mange møntunioner.

...fortsættes side 12

Prof. Uffe Østergaard, CBS

Lissabon-traktaten var ikke tungtvejende nok...

Nej, danskerne behøvede ikke at stemme om Lissabon-traktaten. Det siger Østre Landsret i en dom, der er enstemmig og klar, men foreløbig kun et pauseresultat. Sagen ruller videre til Højesteret.

AF STAFFAN DAHLLÖF

15. juni var der folkemøde på Bornholm med politikere, journalister og andet godtfolk. Samtidig var der folketrængsel i Bredgade 159 i København.

Anledningen var, at dommerne i Østre Landsrets afdeling 7 skulle afsige dom i sagen om Danmarks tiltrædelse af Lissabon-traktaten, anlagt af Folkeafstemningskomitéen med professor Ole Krarup fra Folkebevægelsen mod EU som en af de centrale personer.

Salen var blevet stuvende fuld, og døre-

ne måtte lukkes med mild vold bag de sidste tilhørere, da dommen skulle læses op.

Da Retsformanden Kjeld Wiingaard sagde: »Jeg afsiger dom« ... var der helt stille i salen.

Kort efter var det hele forbi.

Det tog ikke retsformanden meget mere end ét minut at forklare at regeringen var frifundet, at alle fem dommere var enige om, at Danmark ikke har overladt nye beføjelser til EU, og at der derfor ikke var brug for en vedtagelse med 5/6-flertal i Folketinget, eller en folkeafstemning, men at ingen af parterne skulle betale omkostninger til nogen, fordi sagen var af principiel interesse.

Fra salen kom et højtlydt grin og en kommentar: »Sikke en overraskelse!«

Stadig ingen champagne

Sytten måneder tidligere mødtes mange af de samme tilhørere i Højesteret.

Højesteret udtalte dengang, at sagsøgerne i Folkeafstemningskomitéen havde en væsentlig interesse i at få sine påstande prøvet – hvilket Østre Landsret tidligere havde afvist.

»Tillykke til os, tillykke til danskerne og demokratiet«, lød det fra komitéens talsmand, Helge Rørtoft-Madsen, som fortrød at han ikke havde haft champagne med.

I Østre Landsret den 15. juni var der ikke nogen større efterspørgsel efter champagne.

Der var mere en efterspørgsel af forklaringer på, hvordan landsretten havde nået frem til sin beslutning, og et behov for eftertanke.

Der var også en stemning af ”nå, lad

Hovedpunkterne i dommen

Her følger sagsøgernes hovedpåstande og de centrale punkter i Landsrettens kendelse:

INSTITUTIONER OG MAGTBALANCER

Påstand: Danmark (Folketinget) mister løbende indflydelse til EU på grund af de ændringer, der ligger i Lissabon-traktaten.

Dette indebærer: Kvalificeret flertal er nu hovedreglen. Ændret definition af ”flertal” giver øget magt til de mest folkerige lande. Parlamentet er blevet medlovgiver på 40 nye områder. Flexibilitetsbestemmelsen (”gummiparagraffen”) vil kunne bruges mere end før. Kommissionen har fået øgede beføjelser til at lovgive ved komitébeslutninger.

Landsrettens holdning: Ændringerne ”kan tænkes” at motivere brug af § 20, men i forbindelse med Lissabon-traktaten ”findes [de] ikke at være af det omfang”.

Det nye er, at Landsretten opererer med ”omfang” og dermed et retsligt skøn over virkningerne af traktatændringerne.

EU SOM INTERNATIONAL ”PERSON”

Påstand: Danmark afstår beføjelser til EU ved at EU får enekompetence til at indgå internationale aftaler.

Dette indebærer: Den gamle opdeling i tre søjler hører op, og EU kan nu som ”juridisk person” indgå aftaler med tredjelande og internationale organisationer på nye områder og på alle EU-landes vegne. Aftalerne skal som noget nyt godkendes af Parlamentet.

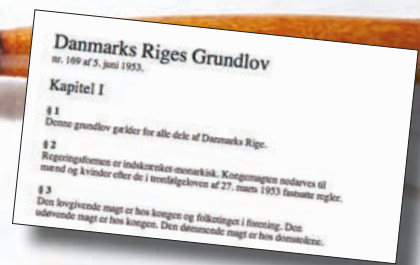
Landsretten: Bestemmelsen må ”i det væsentlige” anses for at være en videreførelse af noget som fandtes, idet EU i forvejen havde ret til at indgå internationale aftaler, også med enekompetence. Ændring ”findes [ikke] at være af et omfang”, som kræver brug af § 20.

BORGERNES RETTIGHEDER

Påstand: Charteret om grundlæggende rettigheder, der nu er en del af traktaten, giver EU-borgere rettigheder, de ikke havde i forvejen. Det kan være positivt i sig selv. Problemet er, at det udvider Domstolens kompetence.

Dette indebærer: Hvis EU tiltræder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), som forudset i traktaten, bliver EU-Domstolen et nyt mellemed i fortolkning af konventionen, som ellers håndhæves af Den Europæiske Menneskeretsdomstol i Strassbourg (der ikke er et EU-organ).

Landsretten: Ifølge en erklæring til traktaten giver Charteret ikke EU nye beføjelser, men EU-Domstolen henviser allerede til EMRK. Der kræves enstemmighed, hvis EU skal tiltræde EMRK, og Danmark har ikke lovet at stemme for.

Østre Landsret blev bygget i 1702 som opera. Lissabon-dommen er første akt i en juridisk forestilling, der fortsætter i Højesteret.

os nu se". For der kommer en fortsættelse. Sagen appelleres.

En væsentlig interesse

Da Højesteret i januar sidste år åbnede for en proces om tiltrædelse af Lissabon-traktaten, skete det ved at gå sagsøgerne i møde på to måder:

- Sagsøgerne havde som almindelige borgere en ret til at få deres påstande prøvet. Sagen blev derfor tilbagevist til Landsretten til "realitetsbehandling".

- Sagsøgernes påstand om, at det kan indebære suverænitetsafgivelse for Danmark, når man i EU skifter fra beslutninger med enstemmighed (veto) til flertal, fandt Højesteret interessant nok til, at den burde prøves.

Det er den prøvelse, Østre Landsret nu har foretaget.

Kan tænkes fraveget

Resultatet blev, at regeringen (formelt set den nuværende, i virkeligheden den tidli-

gere) fik medhold i, at der ikke var noget at komme efter. Der var ikke så meget væsentligt nyt i Lissabon-traktaten, at danske borgere direkte skulle tage stilling, mente Landsretten.

Men da den slags eftersyn ikke tidligere har fundet sted ved en dansk domstol, og da der nærmest er tale om en bestillingsopgave fra Højesteret, er der lagt op til en fortsættelse.

I Landsretsdommen er der formuleringer, som næsten råber på yderligere vurdering. Der står bl.a.:

Hvis ændringerne af EU's funktions-

måde "efter en konkret vurdering må anses for tilstrækkelig vidtgående, herunder for eksempel, hvis ændringerne er så omfattende, at myndighedernes identitet ikke længere er den samme", ja så kan udgangspunktet, at der ikke skal en folkeafstemning eller 5/6 flertal til, "tænkes fraveget".

Og hvad er så "tilstrækkelig vidtgående"?

Svaret på det spørgsmål er nu henvist til Højesteret, Prins Jørgens Gård 13 i København. Informerede kilder vil vide, at Højesteret har berammet sagen til februar. ♦

TRAKTATÆNDRINGER AD BAGVEJE

Påstand: EU-lederne får mulighed for at ændre spillerreglerne uden om de nationale parlamenter og befolkningerne.

Dette indebærer: Beslutningsprocesser i EU kan ændres på topmøder uden besværlige traktatændringer ved at anvende de såkaldte passerelle beslutninger (fransk for gangbroer).

Landsretten: Beslutningsformer kan kun ændres på områder, hvor Danmark i forvejen har afgivet beføjelser. Ændringen "findes ikke at være af et omfang", som begrunder brug af §20.

Det interessante er igen, hvilket "omfang", der skal til for at begrunde en folkeafstemning.

EU-RETTENS FORRANG (Laval, Viking)

Påstand: Danmark frasiger sig muligheden for at sikre, at Grundloven går forud for EU-lov. Domstolens afgørelser i arbejdsretssager (Laval, Viking Line) viser at forrangsprincippet bliver brugt udover, hvad danske lovgivere havde forestillet sig.

Dette indebærer: EU-rettens forrang fremfor medlemslandenes love fastslået i en erklæring.

Landsretten: Lissabon-traktaten ændrer ikke på den retstilstand, som har været gældende siden 1964. Hertil hører at "Grundloven går forud for EU's regler", som fastslået af Højesteret i Maastricht-sagen.

NYE EU-POLITIK OMRÅDER

Påstand: EU's nye beføjelser på områder som energi, klima, udenrigspolitik (udenrigstjenesten) og handel (økonomiske sanktioner) kræver brug af § 20.

Dette indebærer: Ændringer af hvad EU kan og skal, inden for blandt andet social sikring, energi, bistand, konsulær beskyttelse, immaterialret (patenter, m.v.), personoplysninger og udenrigs- og sikkerhedspolitik. I slutforhandlingerne om Lissabon-traktaten blev der lavet om på otte områder, og et blev helt fjernet (rumfart), for at undgå brug af § 20 i Danmark.

Landsretten: Lissabon-traktaten præciserer blot kompetencer, som EU havde i forvejen. Der er tale om områder, hvor EU ikke lovgiver med direkte virkning, eller områder, hvor Danmark har forbehold. Selvom ændringerne "virker sammen og indbyrdes kan fremme hinanden" finder retten alligevel, at dens opfattelse af, at § 20 ikke skulle bruges, også "må gælde for ændringerne samlet set".

Et spændende nederlag

Peter Pagh, professor i EU-ret ved Københavns Universitet, lyder næsten helt begejstret: »Landsretten har bidt til bolle, nu bliver det spændende«.

AF STAFFAN DAHLLÖF

Jo, sagsøgerne tabte i Landsretten. Statsministeren og Udenrigsministeren blev frikendt for at have brudt Grundloven. Der var intet at komme efter, mente retten.

»Helt som forventet«, siger først Peter Pagh da han kaster sig over Landrettens begrundelse og resultat, den vigtigste del af den i alt 211 sider lange dom.

Den gule markeringspen kommer i arbejde.

Der kommer korte, hurtige kommentarer, nogle af dem er ikke helt egnede til citat.

Men, efter nogle minutter bliver tonen en anden:

»De (dommerne) forholder sig til synergien – til helheden. Det er faktisk ikke så dårligt skrevet, de har været ret omhyggelige. Fagligt og sagligt ser det rimeligt grundigt ud«.

Det, som får Peter Pagh til at skifte holdning, er nogle små, men vigtige, formuleringer. Dem vender vi tilbage til.

Justitsministeriet plejer

Først noget om hvordan embedsmændene i Justitsministeriet har haft for vane at forholde sig til suverænitetsafgivelse.

De har i mange år ment, at Danmark kun afstår suveræniteten, hvis EU får beføjelser på nye områder.

Derfor blev rumfart luget ud af Lissabon-traktaten på initiativ af Fogh-regeringen. Rumfart var et nyt emne i suverænitetsafgivelsen, så det skulle danskerne stemme om, selv om opsendelse af EU-raketter næppe ville få sindene i kog.

Men det har aldrig tidligere talt med i Justitsministeriets overvejelser, hvordan EU håndterer den overførte kompetence, om beslutningerne træffes med flertal eller enstemmighed, og om magtbalancerne forskubbes.

Danmarks veto forsvundet

Den er præcis det, sagsøgerne ønsker at få taget op, understreger Ole Krarup, pro-

fessor i retsvidenskab, tidligere medlem af Europa-Parlamentet for Folkebevægelsen, og sagsøgernes advokat i Lissabon-sagen.

»Vores hovedpunkt er det, som Højesteret lagde vægt på i sin dom om søgsmålsretten [retten til at rejse en retssag; sagsøgerne blev først afvist ved Østre Landsret. red.] – at det er væsentligt at få undersøgt de nye regler om lovgivningsproceduren. Det var en nydannelse (i Lissabon-traktaten), når enstemmighed blev til flertalsafgørelse på 40 områder«.

»Enstemmighed betyder jo at alle medlemsstater, herunder Danmark til enhver tid kunne blokere en vedtagelse man ikke kunne tilslutte sig.

” Højesterets vurdering bliver facit for fremtiden...
Det får betydning for, hvad man kan sige næste gang.

Peter Pagh

Man må antage, at det har været en forudsætning ved tidligere udvidelse af EU's kompetencer at man, så at sige, havde snor i beslutningerne. Det anser vi for at være en så væsentlig ændring, at det skulle have været vedtaget efter § 20«, siger Ole Krarup.

Fra starten af retssagen pegede sagsøgerne på 13 forskellige ændringer i Lissabon-traktaten, som de mente motiverede til en folkeafstemning.

(De 13 punkter er sammenfattet under nogle temarubrikker på side...6-7).

Tvivlen skal komme borgerne til gode

Ud over skiftet fra enstemmighed til flertalsbeslutninger i Ministerrådet peger Ole Krarup på to andre punkter, som han selv og advokat Karen Dyekjær særligt vil fremhæve i Højesteret som begrundelse for kravet om en folkeafstemning.

- Det ene er traktatfæstelsen af EU-rettens forrang foran nationale love.

Ole Krarup.

Mød NOTAT på Facebook

NOTAT har også en facebookside, som hver dag sender dig de nyeste opdateringer fra vores daglige nyhedsside notat.dk og kommenterer på artikler.

Hold dig ajour med den kritiske EU-debat.

Gør NOTAT mere kendt ved at "like" de artikler, du synes om, og inviter dine venner til facebookside "NOTAT – magasin om demokrati og Europa".

Vi si'r tak for hjælpen.

Peter Pagh.

- Det andet er udvidelsen af fleksibilitetsbestemmelsen ("gummiparagraffen").

"Gummiparagraffen" giver EU mulighed for at tage beslutninger, som man egentlig ikke har beføjelser til, men som man kan tage alligevel, hvis det "forekommer påkrævet inden for rammerne af de politikker, der er fastlagt i traktaterne, for at nå et af målene heri", som det hedder i artikel 352 i Lissabon-traktaten (tidligere artikel 308 og 225).

Med Lissabon-traktaten forsvandt den tidligere opdeling af Unionen i en EU- og en EF-del.

Retten kommer slet ikke ind på det centrale, nemlig at hvis forudsætningerne for at vedtage en speciel EU-lov brister, så skal man have en ny §20-prøvelse... det er afgørende

Ole Krarup

Fleksibilitetsbestemmelsen, som tidligere kun kunne bruges i EF-delen (det indre marked, landbrug og fiskeri m.v.) kan nu bruges på alle områder, undtagen udenrigs- og sikkerhedspolitik.

»Det, som er vigtigt her, er at hvis der er tvivl - hvis man ikke kan udelukke, at der er tale om suverænitetsafgivelse - skal den tvivl komme borgerne til gavn. Det er synspunkter, som Landsretten har afvist på en, synes jeg, meget overfladisk måde«, siger Ole Krarup.

Der er en tærskel, men...

»Se her, Landsretten accepterer det syns-

punkt, at der findes en synergieffekt [den samlede effekt er større end summen af delene. red.],« siger Peter Pagh. »Man finder ikke, at synergieffekten har fået et omfang, der er stort nok til at bære et krav om folkeafstemning. Men nu skal vi ikke længere diskutere, hvad der er norm. Vi skal diskutere, om normen er overholdt.

Når Landsretten skriver, at en ændring, som overgang fra enstemmighed til flertalsbeslutninger, "ikke findes at være af det omfang" som kræves, og når retten bruger formuleringer som "må gælde" og "må i det væsentlige", så henviser det til en konkret vurdering. Retten mener ikke, at tærsklen er overtrådt, men siger dermed også, at der findes en tærskel som kan overtrædes.

»Denne påstand, at ændrede beslutningsprocesser kan have betydning for, om der er tale om suverænitetsafgivelse, er tidligere afvist af Landsretten. Så det er hverken pjat eller spild af tid at gå videre. En sådan retslig begrundelse er ikke prøvet før - det er der god grund til at få gjort. Så vil det være rart at få Højesteret til at give sin vurdering. Det vil få betydning hver gang Folketinget fremover skal tage stilling til EU«, siger Peter Pagh.

Hvis forudsætningerne brister

Ole Krarup konstaterer, at Landsretten forholder sig til problemstillingen, men er ikke tilfreds med Landsrettens begrundelse for resultatet:

»Retten kommer slet ikke ind på det centrale, nemlig at hvis forudsætningerne for at vedtage en speciel EU-lov brister, så skal man have en ny §20-prøvelse. Det synspunkt er ikke anført i dommen, men det er Alfa og Omega; det er afgørende.«

Næste runde

I skrivende stund pusler en lille kreds EU-politikere med idéer som en bankunion, en finansunion og en politisk union.

De forslag ventes på dagsordenen på det sidste topmøde i det danske formandskab, den 28.-29. juni - efter at NOTAT er gået i tryk.

Ole Krarup siger, at den udvikling som er sket efter vedtagelsen af Lissabon-traktaten, ikke vil blive bragt ind i retssagen, men er en udvikling som styrker sagsøgerne. Det vil han ikke forsømme at pege på.

Peter Pagh mener, at Lissabon-sagen vil strække sig langt ud over en dom over Danmarks tiltrædelse til lige netop Lissabon-traktaten, og at sagen derfor har principiel interesse.

»Højesterets vurdering bliver facit for fremtiden. Det er sådan, det er i den juridiske verden: Har man én gang sagt A og ikke B, så er det A, som gælder. Det får betydning for, hvad man kan sige næste gang. Derfor er det godt, at Landsretten sætter rammerne på denne her måde.

Retten har bidt til bolle, nu bliver det spændende«, siger Peter Pagh. ♦

Med Deo til Bruxelles

4-dages bustur med afgang den 6. oktober

Vi tager til Bruxelles for at blive klogere på EU. Der bliver både en generel indføring i EU og et særlig fokus på lobbyismen i EU. Og vi møder to EU-Parlamentarikere.

På denne tur bliver der et smut omkring Antwerpen, og der køres dagkørsel både ud og hjem.

Prisen er 2.200 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

To herrer, der begge er blevet trukket i retten på grund af EU og Grundloven.

Tvivlen om EU og Grundloven – historisk set

AF GRY BRØNDUM

I 1998 BLEV Poul Nyrup Rasmussen (S) frifundet for anklagen om, at magten fossede fra Folketinget til EU i strid med Grundloven. Ved sagen ved Østre Landsret 15. juni gjaldt det Anders Fogh Rasmussen (V) og Per Stig Møllers (K) underskrifter på Lissabon-traktaten i 2007. Traktaten blev juridisk vredet uden om den folkeafstemning, Grundloven kræver, lød anklagen.

§20's historie

Det er grundlovens § 20, der sætter rammerne for, at den danske regering i *nærmere bestemt omfang* kan overlade beføjelser til at overgive lovgivende, dømmende og udøvende magt til internationale myndigheder. Og at dette kan ske med fem sjettedeles flertal i Folketinget eller ved en folkeafstemning.

Paragraffen blev formuleret i efterkrigstidens Danmark, hvor man talte om at sikre freden gennem øget internationalt samarbejde – i nordisk regi, i FN eller i den kommende Kul- og Ståunion, som jurist Max Sørensen, der formulerede §20, henviste til i Folketinget i 1952: Med den nye paragraf kunne Danmark også være med i et europæisk samarbejde som dette:

Hvor går grænsen?

Det blev en realitet i 1972, da Danmark ledet af statsminister Jens Otto Krag (S)

og et flertal af befolkningen besluttede at følge Storbritannien ind i EF.

I Folketinget blev særligt omfanget af suverænitetssafgivelsen diskuteret. For kunne "gummiparagraffen" 235 i Rom-traktaten, der beskriver Fællesskabets ret til at formulere nye bestemmelser til opfyldelse af traktatens formål, være i overensstemmelse med § 20's krav om afgivelse i *nærmere bestemt omfang*? Ja – når blot emner og sagsområder under hvilke, der overlades beføjelser var beskrevet, mente juristerne og flertallet af politikerne.

Tvivlen

Men i 1992, da danskerne stemte om Maastricht-traktaten blev tvivlen om grundlovsbruddet aktual: Juraprofessor Henning Koch var een af de, der beskrev et glidende grundlovsbrud: Hundredevis af nye EF-bestemmelser om alt fra forskning og energi til regionalpolitik var nu gældende i Danmark via artikel 235, og de hørte ikke ind under traktatens rammer, mente han.

Det var den tvivl, der lå til grund, da Grundlovs-Kommissionen og jurist Ole Krarup i 1996 fik lov til at føre sag mod statsminister Poul Nyrup Rasmussen efter tiltrædelsen af Maastricht-traktaten med de danske forbehold.

Tvivlen blev dog pure afvist først ved Østre Landsret i 1997 og derefter op til folkeafstemningen om Amsterdam-traktaten i 1998, hvor Højesteret erklærede, at der ikke var afgivet suverænitet i ubestemt omfang.

»EU-myter aflivet«, skrev Politiken dagen efter dommen.

Grundlovens §20

Stk. 1. Beføjelser, som efter denne grundlov tilkommer rigets myndigheder kan ved lov i nærmere bestemt omfang overlades til mellemfolkelige myndigheder, der er oprettet ved gensidig overenskomst med andre stater til fremme af mellemfolkelig retsorden og samarbejde.

Stk. 2. Til vedtagelse af lovforslag herom kræves et flertal på fem sjettedele af Folketingets medlemmer. Opnås et sådant flertal ikke, men dog det til vedtagelse af almindelige lovforslag nødvendige flertal, og opretholder regeringen forslaget, forelægges det folketingsvælgerne til godkendelse eller forkastelse efter de for folkeafstemninger i §42 fastsatte regler.

Rom-traktaten Art. 235

Nu Lissabon-traktaten Art. 352. Såfremt en handling fra Fællesskabets side viser sig påkrævet for at virkeliggøre et af Fællesskabets mål inden for fællesmarkedets rammer, og denne Traktat ikke indeholder fornøden hjemmel hertil, udfærdiger Rådet på forslag af Kommissionen og efter at have indhentet udtalelse fra Europa-Parlamentet med enstemmighed passende forskrifter herom.

Grundlovssagen II

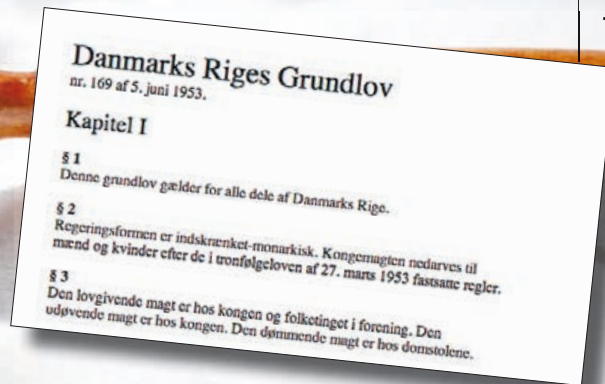
Men myte eller ej, så blev sagen kun delvis afmonteret:

Sidste år fik 33 borgere Højesterets "ja" til at føre en ny Grundlovssag efter at have fået afslag i Landsretten året før. Denne gang skal dommerne ikke tage stilling til grænserne for suverænitetssafgivelse, men om ratifikationen af Lissabon-traktaten uden en folkeafstemning var et brud på Grundloven.

Vi er dermed i en ny fase: Grundlovssagen del II kunne man kalde den. Første akt har nu udspillet sig i Østre Landsret. Anden akt følger i Højesteret. ♦

Kilder:

Højesterets dom, 1998
Jens H artig Danielsen: Suverænitetssafgivelse, 1999
Henning Koch: De underspillede suverænitetssafgivelser, Tidsskriftet Juristen, 1992
[www.folkeafstemningskomiteen.dk http://www.domstol.dk/hojesteret/nyheder/pressemeddelelser/Pages/Lissabon-traktatennogGrundloven.aspx](http://www.domstol.dk/hojesteret/nyheder/pressemeddelelser/Pages/Lissabon-traktatennogGrundloven.aspx)

Når EU ender i retten

Diskussionen er skiftet fra politisk indhold til juridiske hundeslagsmål, når det gælder folkeafstemninger om nye traktattekster.

KOMMENTAR

AF GRY BRØNDUM

DEN EUROPÆISKE UNION er i krise. Det økonomiske samarbejde har knyttet os tæt sammen, men vi mangler den politiske overbygning, der skal sikre stabilitet.

Nu vakler den halvt byggede føderation, og herhjemme har vi aldrig fået taget debatten, fordi den er sandet til i jura.

EGENTLIG SKULLE GRUNDLOVENS §20 være en sikring af det danske demokrati. Men jeg vil vove den påstand, at paragrafen er gået hen og blevet en kile, politikerne banker ned mellem befolkningen og EU med et alvorligt videns- og bevidsthedstab til følge:

Som da Helle Thorning-Schmidt på linje med sin forgænger Anders Fogh Rasmussen på et pressemøde i år blev spurgt, om ikke danskerne kunne blive forvirrede over begrebet suverænitetsafgivelse i forhold til Finanspagten:

»Nogle gange, når vi har haft at gøre

med EU, så vurderes det, at vi afgiver suveræniteten, og så har vi folkeafstemninger. Nogle gange vurderes det, at vi ikke afgiver suveræniteten, så har vi ikke folkeafstemning«, sagde Helle Thorning-Schmidt og fortsatte: »Det har vi tradition for i Danmark, og den tradition viderefører vi selvfølgelig.«

MEN TRADITIONEN for at gå ud og fortælle befolkningen, at det er juristerne, der tager beslutningen om, hvorvidt vi skal stemme eller ej, er af nyere dato:

I 1986 udskrev daværende statsminister Poul Schlüter for eksempel en vejledende folkeafstemning om EF-pakken, fordi flertallet med Socialdemokratiet var imod EF dengang. Schlüter var ikke tvunget til det af bestemmelserne i Grundlovens §20, men han mente, at det ville tjene danskernes interesser, at de kom med, så han udskrev folkeafstemning, og svaret blev "ja".

Under Poul Nyrup Rasmussen blev det dog sværere for politikerne at overbevise folket, der sagde nej til Maastrichtunionen i 1992 og fik en ny afstemning om traktaten med de fire forbehold. Siden

har også det franske og hollandske nej til Forfatnings-traktaten i 2005 fået både danske og europæiske politikere til at sky folkeafstemninger.

DERFOR ER DET LIDT IRONISK, at statsminister Anders Fogh Rasmussen i 2007 adspurgt om sagsanlægget fra jurist Ole Krarup om ratifikationen af Lissabon-traktaten sagde til Ritzau den 12. december 2007: *Krarup prøver at gøre sig interessant ved at trække en politisk diskussion væk fra folketingsalen og ind i retssalen.*

For det er præcis den bevægelse fra et politisk spørgsmål til et ekspiditigt juridisk spørgsmål foreholdt eksperter, som Fogh selv har været med til at italesætte over for befolkningen, efter at regeringen samarbejdede med EU om at fjerne de ni områder i Lissabon-traktaten, som kunne have udløst en folkeafstemning. En sag, der ender i Højesteret.

NÅR POLITIKERNE på den måde har fikseret vores begreb om EU på spørgsmålet om Grundlovens § 20, har vi fuldstændig forsømt at tage den nødvendige debat om vores visioner for det europæiske fællesskab og den mulige nødvendighed af suverænitetsafgivelse, som nu skulle have været fundament for det næste skridt, hvor båndene i unionen strammes til.

I SIDSTE ENDE kan det ende med, at det politiske projekt i Den Europæiske Union, som vores politikere har støttet i årtier, kuldsejler eller kommer yderligere på kant med demokratiet.

Jeg er sikker på, at det ikke var intentionen med §20, da den blev formuleret i 1953 som en nøgle til dansk deltagelse i internationalt samarbejde. ♦

Gry Brøndum er journalist og cand. mag. i historie.

Billedet tv. Helle Thorning-Schmidt.

...fortsat fra side 5

Hvad kan man lære rent historisk af møntunioners opløsningsproces?

At en møntunion uden en politisk og en økonomisk union går i opløsning før eller senere, når presset udefra bliver stort nok.

Man kan spørge, hvorfor man nogensinde har indgået disse møntunioner, men det er for at skabe et marked (à la EU's Indre Marked. red.), og nogle af dem har da også fungeret i en periode, men generelt kan man sige, at møntunioner alene er ikke en stabil form for Union. De er alle gået i opløsning igen.

Konkurrenceevne

Det, man diskuterer i dag, er om opløsningen hænger sammen med forskelle i konkurrenceevne. Kan man sige noget historisk på det punkt?

Ja, for prisen på valuta afspejler normalt et lands konkurrenceevne. Hvis den er forskellig i forskellige dele af landet, er der to ting, man kan gøre: Indføre en regional politik, og det vil sige overføre midler til de svagere dele af landet, eller have et flydende arbejdsmarked, som vi især kender det i USA, hvor arbejdskraften flytter derhen, hvor konkurrencevilkårene er de bedste.

I Europa har vi tradition for at respektere, at folk bliver boende, hvor de er, og så forsøger man at udligne gennem regional- og strukturpolitikken.

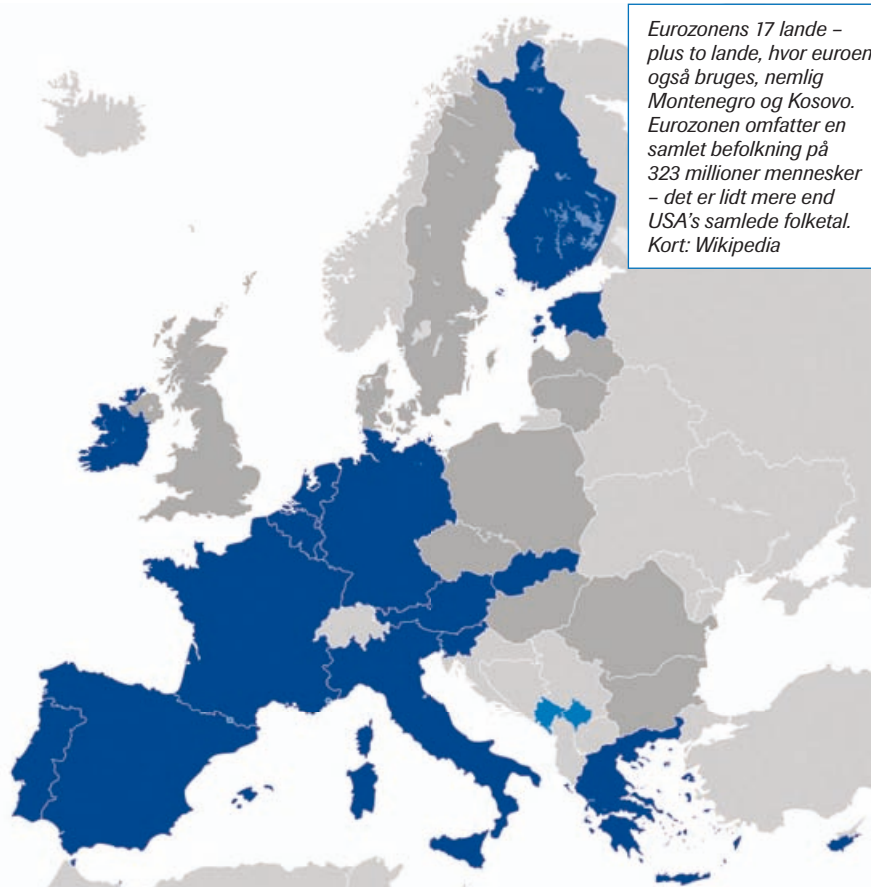
Møntunioner alene er ikke en stabil form for Union. De er alle gået i opløsning igen.

USA - EU

USA består af 50 delstater med meget forskellig økonomi, men med en fælles valuta. Kan man bruge USA som et eksempel på en møntunion, der har holdt længe? Det kan man godt, men man skal så huske på, at de også har udkæmpet en borgerkrig om det – i 1860'erne. I dag er USA en møntunion, men er meget mere end det. Det er også en politisk union og et fælles marked.

I første halvdel af det 20. århundrede foregik der en enorm vandrings fra syd til nord, først og fremmest af sorte. I Den europæiske Union taler vi om, at vi har et fælles arbejdsmarked, men det har vi overhovedet ikke.

Arbejdskraften er ikke mobil på samme måde som i USA. Det er den ikke inden for enkelte lande, og slet ikke mellem landene.

Eurozonens 17 lande – plus to lande, hvor euroen også bruges, nemlig Montenegro og Kosovo. Eurozonen omfatter en samlet befolkning på 323 millioner mennesker – det er lidt mere end USA's samlede folketal. Kort: Wikipedia

Så det er et af de store problemer i europæisk økonomi i dag?

Ja, man kan kalde det et problem, men man kan også sige, det er en styrke, for det gør, at folk føler tilknytning til deres land og deres egn. Samtidig er det uigenkendeligt, at det europæiske samarbejde er grundlagt på økonomiske interesser. Heri ligger der en indbygget modsigelse.

Hvad tænkte Delors, Kohl, Mitterand?

Euroen blev skabt alene som en møntunion. Kan det skyldes, at Jacques Delors, Helmut Kohl, François Mitterand og de øvrige centrale skikkelser dengang – ikke havde læst deres historiebøger ordentligt? Nej, tværtimod. Og Delors (formand for Kommissionen 1985-95, leder af den centrale arbejdsgruppe om Møntunionen. red.) var meget utilfreds med det kompromis, der kom ud af det i 1990. Han stormede rasende ud af lokalet, siges det, for han vidste udmærket, at man ikke kan have en fælles mønt uden at have en økonomisk union. Men han bøjede sig for kompromiset.

EU og de frustrerede folk

For reelt gjorde man som man plejer i europæisk politik: Man har hele tiden taget et halvt skridt mere end det, man sagde, man var i gang med – og dermed fremtvunget en ustabil situation, som nødvendiggjorde et følgende skridt.

Et godt eksempel er, at man tog hul på en toldunion i Rom-traktaten i 1957,

og det kaldte man så for et marked. Men faktisk kom Det indre Marked først i 1986.

Systemet har fungeret, men det har efterladt vælgerne frustrerede, fordi de i deres naivitet har troet, at når man talte om Det indre Marked, så talte man faktisk om et indre marked og ikke om et økonomisk og politisk samarbejde.

Det, du taler om, er Jean Monnet metoden ... altså, at man undlader at sige, hvad man i virkeligheden er ude på? (Jean Monnet er manden, der skabte visionerne om et fælles marked, som efterhånden skulle udvikle sig til et samlet Europa. red.)

Knap og nap. I virkeligheden var hensigten klart at se i 1986. Eksempelvis var de danske socialdemokrater oprindelig imod Det indre Marked. Da de så havde tabt afstemningen i Folketinget, skiftede de over til at sige, at sammen med Det indre Marked måtte vi så også have et økonomisk og politisk samarbejde. Men det er rigtigt, at vælgernes flertal opdagede det ikke.

De manglende kriser før den store krise

Hvorfor har vi så ikke i de mange år, der er gået siden Maastricht-traktaten, fået en økonomisk Union?

Det er et stort spørgsmål, og det er der nok ingen, der vil udtale sig klart om. Mit gæt er, at man havde regnet med, at der ville komme et behov for en fælles økonomisk politik engang i løbet af 1990'erne. Det fik man bare ikke. Man fortabte sig i

unionstraktater og nye, mærkelige kompromiser.

Desuden var Tyskland voldsomt optaget af at inkludere Østtyskland. Og så gik det ikke rigtigt op for europæiske politikere, hvor meget landene voksede fra hinanden inden for rammerne af den fælles valuta under den økonomiske optur fra 2000 til 2007-08.

Så vi var faktisk uheldige at have en stor økonomisk optur lige i dén periode. Man fik ikke kniven på struben, og EU handler kun, når problemerne virkelig flammer op imod én. Behovet for en fælles økonomisk politik var ikke stort nok, og så lod man nogle lande køre ud over kanten, selv om de egentlig ikke havde fortjent det – som Irland og Spanien.

Du mener, at EU har brug for kriser for at kunne handle, og krisen kom lidt sent?

Ja, simpelthen. Mange siger, at systemet reagerer for langsomt, men sammenlignet med andre processer i EU, så har man faktisk handlet hurtigt og beslutsomt i den økonomiske krise. Problemet er bare, at "hurtigt og beslutsomt" i EU-sammenhæng er nølende og tøvende, når man har finansmarkederne som modspiller. Og "markederne", det er jo os alle. Det er også vore egne pensionskasser.

” Alle de europæiske lande er i dag i virkeligheden små lande. Blot har nogle få – som Frankrig og Tyskland – endnu ikke opdaget det.

Europas små lande

Markederne reagerer på nano-sekunder. Det har vi vel ikke historiske fortillfælde for? Nej, det er en kvalitativ ny situation. Den samlede omsætning i verden fra 1990 til i dag er steget 15 eller 16 gange. Det er så uhyrligt store summer, der er tale om, at man kan blanke et land af på en eftermiddag – også store lande. Alle de europæiske lande er i dag i virkeligheden små lande. Blot er der nogle få – som Frankrig og Tyskland – der endnu ikke har opdaget det. Spanien er ved at lære det the hard way lige nu.

Tyskland?

Forudsætningen for en fortsat tysk vækst er, at man redder eurozonen. Men den er svær at sælge til tyske vælgere, der synes, at de har betalt for Østtyskland. Og de fleste kan jo godt regne, så hvis det kostede så meget at redde 17 millioner mennesker i Østtyskland, hvad koster det så ikke at redde 35 millioner i Spanien, 60 millioner i Italien osv. ♦

... fortsat fra side 4

Kan Grækenland træde ud af euroen?

Grækerne vil være nødt til at indføre så mange restriktioner, som ville være fundamentalt imod reglerne om fri bevægelighed, navnlig af kapital, men formentlig også varer, så der bliver nogle voldsomme kontrolproblemer, som nok i en overgangperiode må løses ved, at man træder helt ud af EU.

” Grækenland havde jo sin egen valuta f.eks. i 1980'erne, og man devaluerede et par gange med ca. 15 procent hver gang, men det gav ikke nogen form for vedvarende forbedringer i landets konkurrenceevne.

Nu er der folk, der taler for, at Grækenland træder ud for at kunne devaluere. Er der situationer, hvor det kunne være fornuftigt efter Deres mening?

Det kan være nyttigt at se på valutakursen, hvis man er kommet ud af balance og har store konkurrenceevneproblemer, som Grækenland har. Men gør man det i en situation, hvor ens gæld er overvejende i euro, så vil devalueringen betyde, at man kommer til at bære en langt tungere gældsbyrde end før.

Man kan jo se på den asiatiske krise for 15 år siden. Da slæbte landene netop rundt med en gæld i dollars og andre internationale valutaer, der så blev langt mere byrdefulde, efter at valutaerne var nedskrevet.

Det er det ene problem. Det andet er, at grækerne vil få meget svært ved at styre deres økonomi. Omstillingen er ikke gjort med, at græske varer bliver billigere. Der skal også opbygges en ny eksportindustri, som er konkurrencedygtig. Det vil tage sin tid. I mellemtiden vil valutaen falde stærkt, og det vil sætte skub i inflationen.

NOTAT

Skrifter til download-1

Christen Sørensen:

Finanspagten – Perspektiver og centrale punkter

Skriftet kan hentes gratis på www.notat.dk

Grækenland havde jo sin egen valuta f.eks. i 1980'erne, og man devaluerede et par gange med ca. 15 procent hver gang, men det gav ikke nogen form for vedvarende forbedringer i landets konkurrenceevne.

Vil det sige, at Grækenlands problem dels er det med styring, dels er, at man ikke har en eksportindustri af betydning?

Ja, eksportsektoren er for lille og for traditionel. Den er ude i konkurrence med verdens lavomkostningslande, så grækerne vil få meget svært ved at få glæde af en evt. devaluering.

Hvad ville være Deres opskrift, hvis man skulle hjælpe grækerne?

Jeg forstår udmærket den frustration, der er i Grækenland over, at det har så lange udsigter med at komme ud af den recession [nul- eller minusvækst. red.]. Noget af den oprindelige idé med genoprettelsespakkerne har ikke kunnet gennemføres, fordi man ikke kunne opkræve tilstrækkeligt med skatter. Man har heller ikke kunnet privatisere i det omfang, det egentlig var meningen.

Det er muligt, grækerne har brug for lidt mere tid. Men først og fremmest burde de opfylde den aftale, de selv har indgået. For gør de det ikke, bliver det endnu vanskeligere at tilpasse sig senere. ♦

Med Deo til Strasbourg

5-dages bustur med afgang den 20. oktober

Oplev EU og det smukke Alsace. Vi besøger Europarådet og EU-Parlamentet, oplever den historiske by Strasbourg, borgen Haut Koenigsbourg og kører ad den smukke vin-rute med besøg hos vinbonde og den ældste vinby i Alsace. En super hyggelig tur hvor du bliver klogere på EU.

Prisen er 3.200 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

SKOVMANDS NOTATER

15. MAJ - 13. JUNI

Fisk må ikke smides ud - efter 2019

13. juni. 60 procent af alle fangne fisk i EU's farvande bliver smidt ud i havet igen og bliver dermed spildt. EU's kvoter gælder nemlig kun for de fisk, der bringes i land. Så en fisker kan undgå en bøde ved at smide fisk ud.

Men fra 2019 skal det være slut. Det besluttede EU's landbrugsministre den 13. juni, oplyser EUobserver.com.

Når tidsfristen er så lang, skyldes det formentlig, at et forbud mod udsmidning må føre til, at kvoterne ændres. Og det er besværligt.

Man må så håbe, at der er fisk tilbage i 2019.

Skal briterne stemme om EU?

12. juni. Ifølge den engelske avis »Daily Express« ønsker et stort flertal en folkeafstemning om fortsat medlemskab af EU. 49 procent går ind for en hurtig afstemning, mens 33 procent går ind for, at den snart skal holdes. Kun 18 procent er imod.

En græsrodsbevægelse, People's Pledge, spørger samtlige konservative kandidater, om de går ind for tanken. Hvis de siger nej, organiserer bevægelsen lokale afstemninger for hermed at lægge pres på kandidaterne.

Ny aktuel bog af Jesper Jespersen:

EUROEN

Hvorfor gik det galt, og hvordan kommer vi videre?

En øjenåbner, hvor man pludselig forstår de økonomiske sammenhænge. Den påviser, at politikerne bruger forkerte midler, hvis ØMU'en skal overleve. Bogen anviser nye veje, men de kræver nytænkning og politisk mod. Er vi parate til det?

124 sider. 160 kroner.

BESTIL BOGEN PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

Kampagnen vil måske få støtte fra Labour. Ifølge The Observer for 20. maj 2012 går ledende Labour-folk ind for en folkeafstemning, selvom de er tilhængere af EU. De håber blot at skabe problemer for de konservative!

En britisk afstemning vil skabe en helt ny situation. Og nok var der ved en afstemning i 1975 flertal for EU. Men det er der måske ikke nu.

Israel ødelægger EU-projekter

29. maj. EU har bevilget 220 millioner kroner til udvikling af den palæstinensiske vestbred. Men projekterne bliver ødelagt af den israelske hær. Det oplyser Politiken den 29. maj 2012 i artiklen »Den israelske hær ødelægger EU-udviklingsprojekter«.

EU har krævet erstatning over for de israelske myndigheder, men vil kun rejse kravet for en del af projekterne. For når projekterne først er overdraget til palæstinenserne, kan de uden videre ødelægges af israelerne.

EU bør ikke finde sig i, at israelerne saboterer projekterne. Hvorfor truer man ikke med at fjerne den fritagelse for told, som israelske varer har?

Svinenes sundhed er truet

18. maj. Den øgede brug af østeuropæiske lastbiler kan føre til, at Danmark bliver ramt af svinepest. Det kan man læse i Landbrugsavisen for 18. maj 2012 i artiklen »Svinensundhed trues af østeuropæiske lastbiler«.

Oplysningen kommer fra den afgangende afdelingsleder i VSP - Videnscenter for Svineproduktion - Poul Tolstrup. Han mener, at de udenlandske chauffører skal kunne dokumentere, at deres lastbiler har været rengjort, siden de sidst kørte med dyr.

Et udbrud af svinepest kan koste milliarder. Men den frie bevægelighed er jo et evangelium for EU.

Tager ikke hensyn til underskrifter

15. maj. På initiativ af blandt andre det socialdemokratiske medlem af EU-Parlamentet Dan Jørgensen er der indsamlet 1,1 million underskrifter imod EU's mishandling af husdyr, der køres over lange afstande.

Men Kommissionen tager ikke hensyn til underskrifterne. Det oplyser Folkebevægelsens medlem af Parlamentet, Søren Søndergaard, i kommentaren »Det er svineri« i »Arbejderen« 15. maj 2012.

Muligheden for at samle underskrifter for at forbedre EU er helt klart en narresut.

Notaterne kan i uddybet form
læses på www.notat.dk
under de samme overskrifter.

MEP TALERSTOL

Af
Anna Rosbach,
MEP (løsgænger)

Udvalget fiskerireform

MED DET DANSKE formandskab for bordenden har EU's fiskeriministre netop vedtaget en fælles tilgang til reformen af den fælles fiskeripolitik. Resultatet er nedslående.

Rådets forslag er en klar udvanding af EU-Kommissionens oprindelige forslag fra juli 2011, som har nydt bred opbakning i EU-Parlamentet. Her foreslog Kommissionen blandt andet, at der skal opnås bæredygtighed for alle fiskebestande i 2015. Det har Rådet nu valgt at udskyde til 2020.

Rådet har desuden besluttet, at det ikke længere er de mest sårbare bestande, der skal være udgangspunktet for at sikre bæredygtighed. I stedet skal bæredygtighed kun nås for alle "vigtige bestande".

SKANDALE. Rådets aftale er en skandale for det europæiske fiskeri. Medlemslandene tænker desværre mere på kortsigtede kommercielle interesser end fiskeriets langsigtede holdbarhed. Beslutningen betyder reelt, at målet om bæredygtighed ikke bliver nået. Det er udtryk for en meget kortsigtet strategi. Når vi når til 2020, vil flere bestande være så overfiskede, at det vil være umuligt at genoprette dem.

Rådet roser desuden sig selv for at ville lave et forbud mod udsmid af fisk. Men Rådets aftale er alt for uambitiøs. I stedet for en klar aftale om et forbud, er vi endt med en gradvis tilgang, hvor mange detaljer stadig er uklare. Desuden er datoerne for indfasningen af forbuddet mod udsmid kun foreløbige, hvorfor der reelt ikke er lavet en aftale.

PARLAMENTET vil give Rådet kamp til stregen. Jeg er sikker på, at et stort flertal ikke kan acceptere det her. Jeg vil i hvert fald ikke stemme for en reform, som reelt er en dødsdom til det europæiske fiskeri og en udryddelse af fiskebestandene. Vi går nu ind i den afgørende fase. Følger vi Rådets linje, vil det ødelægge det europæiske fiskeri. Lykkes det Parlamentet at lave de nødvendige ændringer, er der stadig håb forude.

Anna Rosbach er suppleant i Europa-Parlamentets fiskeriudvalg og med i arbejdsgruppen Fish For the Future.

Jesper Jespersen:
Euroen – Hvorfor gik det galt,
og hvordan kommer vi videre?

Forlaget DEO, 2012.
128 sider.

Bør læses frisk fra trykpressen

Kritisk økonom forklarer eurokrisen
i bog for både lægmand og ekspert.

AF OLAV GRØNDAL

JESPER JESPERSEN har begået en ny bog om eurokrisens årsager og de mulige veje ud af krisen. Bogen er et opråb til politikerne om handling nu, og et kraftigt og velformuleret indspark i debatten, der bør læses frisk fra trykpressen.

Bogen er beundringsværdigt kort og velformuleret og kommer alligevel omkring både den teoretiske analyse af euroens struktur, en analyse af kløften mellem den politiske og økonomiske virkelighed og en oversigt over forskellige løsningsmodeller.

Udgangspunktet for bogen er en kritik af forskellige antagelser og principper, som Jesper Jespersen mener ligger bag designet af eurosamarbejdet.

Man kan ikke spare sig til vækst

Han starter med kritikken af den budgetdisciplin, der er hovedformålet med Finanspagten, og understreger overbevisende i sin analyse, at man ikke kan spare sig til vækst, hvis det går meget dårligt i den private sektor.

Dernæst angriber han den grundlæggende antagelse i eurosamarbejdet, at eurozonen er et optimalt valutaområde - hvilket vil sige, at markedet selv kan udligne forskelle mellem landenes produktivitet, forskelle der ellers ville føre til spændinger, når landene ikke længere har valutakursen som udligningsredskab.

Her konkluderer han, at hvis euroen skal bestå, må man give den en større politisk overbygning, der kan beslutte overførsler fra lande med overskud på deres betalingsbalance til lande med underskud.

Til sidst angriber Jesper Jespersen troen på, at kapitalmarkedernes disciplin er et godt middel til at motivere regeringer til reformer. Skal euroen bestå, er man nødt til at give Den Europæiske Central-

bank (ECB) et mandat til at fokusere på arbejdsløshed som et centralt benchmark, fremfor kun at fokusere på inflation, ligesom den skal kunne låne direkte til regeringer, mener Jesper Jespersen. På den måde kan man fravriste finansmarkederne deres indflydelse og give den tilbage til politikerne.

Alt i alt er der tale om en gennemarbejdet bog, der både kan forklare komplekse problemer og tør tænke stort.

Bogen kan med fordel læses både af økonomer og almindelige mennesker med interesse for emnet.

Mulighederne for en hel eller delvis tilbagerulning af euroen bliver også overvejet, og her fornemmer man, at det er den løsning, som Jesper Jespersen selv tror mest på.

Kritik

En kritik, man kan rette imod bogen, er, at den tager en række afstikkere, hvor den ikke finder plads til at præsentere modstandernes forklaringer eller argumenter. F.eks. i udlægningen af ECB's kontrol med pengemængden.

Man efterlades også med et par spørgsmål om, hvem der f.eks. skal motivere de sydeuropæiske politikere til hårdere arbejdsmarkedsreformer, hvis de kan låne af ECB eller deres egne centralbanker efter en euro-tilbagerulning? Jesper Jespersen peger på befolkningerne, men her kan man frygte en tilbagevendende til den passivitet, der eksisterede før eurokrisen.

Enkelte argumenter kan vendes om af hans modstandere, f.eks. at en møntunion i et land med store interne forskelle

(Italien), kun kan fungere, hvis der er overførsler fra det rige nord til det fattige syd. Man kunne også sige, at de overførsler har været en sovepude for syd, der har kunnet undlade at gøre noget ved den dårlige regeringsførelse.

Men alt i alt er der tale om en gennemarbejdet bog, der både kan forklare komplekse problemer og tør tænke stort, f.eks. ved at diskutere, hvordan man kunne sikre arbejde til alle, når vi på et tidspunkt må producere mindre af miljøhensyn.

Bogen kan med fordel læses både af økonomer og almindelige mennesker med interesse for emnet, fordi den redegør præcist for essentielle svagheder i den nuværende økonomiske politik ført i eurozonen. ♦

Olav Grøndal er Master of Public Policy fra Lee Kuan Yew School of Public Policy, National University of Singapore. Skriver løbende til notat.dk.

Med Deo til Krakow

8-dages bustur
med afgang den 22. september

Oplev middelalderbyen Krakow og bjerglandskabet syd for byen. Vi besøger den jødiske bydel Kazimierz, Stalin-bydelen Nowa Huta, Auschwitz-Birkenau, klosteret Jasna Gora, og på hjemturen renæssancebyen Poznan. Der bliver oplæg i bussen og vi møder lokale der fortæller.

Prisen er 4.650 kr.

TILMELD DIG PÅ www.deo.dk

DEO EU-debat - mere spændende - mindre fastlåst
info@deo.dk - tlf. 70 26 36 66

Draghi flankeret af den tyske kansler Bismarck (1815-1898), der gjorde pikkelhuen til et symbol på tyskhed.

Så tysk er den italienske bankchef

I Tyskland optræder chefen for Den Europæiske Centralbank med pikkelhue – som udtryk for et tysk domineret Europa?

AF STAFFAN DAHLLÖF

DA DEN ITALIENSKE ØKONOM og bankmand Mario Draghi i efteråret 2011 blev udnævnt til at lede den Europæiske Centralbank ECB, lød den tyske avis Bild til at være bekymret.

”Ironisk nok en italiener. En fra landet med den gamle lire med latterligt mange nul-ler bag”, hed det dengang.

NU ER DET HELE vendt om: I den evigt tilbagevendende diskussion om et europæisk Tyskland eller et tysk Europa forsikrer Bild nu sine opskræmte læsere: Draghi er en rigtig guttermand. Han er (næsten) en rigtig tysker; opdraget på en jesuiterskole, og med bjergvandring som hobby.

For at skære det ud i avisepapir blev Draghi ved hjælp af lidt fotomontage udstyret med en god gammeldags pikkelhue af preussisk model. Men blev Draghi fornærmet? Overhovedet ikke:

»Jeg kan virkelig godt lide det billede«, siger Mario Draghi et halvt år senere i et

interview med Bild. »Det preussiske er et godt symbol for ECB's vigtigste opgave; at fastholde prisstabilitet og beskytte de europæiske sparere.«

Draghi pludrer videre til Bilds fornøjelse:

»Tyskland er et godt eksempel. Den gamle europæiske velfærdsmodel er i virkeligheden død, fordi den ikke kunne udvikles uden at stifte gæld. Men Tyskland har genopfundet modellen – nu uden overdreven gældssættelse.«

Bladet spørger med henvisning til de milliardbeløb, ECB har stillet til rådighed for bankerne til en meget lav rente: Nu gør bankerne vist en god forretning, ikke sandt?

»Pengene fra ECB er kommet til de rigtige steder. I Tyskland alene deltog 460 banker i kampagnen, Det var ikke kun de akutte nødlidende pengeinstitutter, men også mange, mange af de små«, svarer Draghi.

OGSÅ CHEFEN for den tyske forbundsbank Jens Weidmann har kommenteret billedet. I et læserbrev til amerikanske Time skriver han:

”Mens Mario virkelig kunne lide fotomontagen, som han for nylig indrømmede i et interview, så giver billedet et ensidigt indtryk af hans personlighed. Faktisk blander

han engagementet hos en centralbanksejersmand med en god dosis af pragmatisme”, forsikrer Weidmann.

HEREFTER er der kun at påpege, at pikkelhuen ikke er af rent preussisk oprindelse, som vi alle sammen måske går og tror.

Faktisk blev den spidse hjelm frembragt af den kejserlige russiske materielforvaltning omkring 1840 og fremvist ved kongen af Preussens (Frederik Wilhelm IV) statsbesøg. Den preussiske konge lod sig straks inspirere af den fremviste model, som var særligt egnet til at modstå sabelhug ovenfra og bagfra.

Til gengæld viste pikkelhuen sig, at være elendig som beskyttelse mod granatsplinter og kugler. Den blev fra 1916 erstattet i de tyske enheder af den næsten lige så karakteristiske stålhjelm med forlænget kant i nakken. Men den model bliver Draghi kun udstyret med i de græske aviser. Ikke i Bild. ♦